Ing. Peter Dombrovský, Palace of Art, s. r. o.

V priebehu roka 2021 umelecký manažér Peter Dombrovský realizoval výskum medzi umelcami a zástupcami kreatívneho priemyslu, aby zistil do akej miery a v čom vidia nedostatky znalostí z oblasti administratívy, financií, práva, podnikania a komunikácie so štátom.
Dôvodom je realizácia prvej fázy projektu Sprievodca byrokraciou nielen pre umelca, ktorý má práve rozšíriť vzdelanie v tejto oblasti.

Autor projektu, ktorý vychádza z vlastnej skúsenosti zo štúdia hudobnej dramaturgie (HTF VŠMU Bratislava) a arts managementu (FPH VŠE Praha) a z praxe konateľa firmy, producenta, manažéra, či tajomníka v divadle, si je vedomý, že chýba komplexný a ľahko dostupný zdroj, ktorý by jasne, zrozumiteľne a jednotne objasňoval terminológiu a administratívne postupy z oblasti pracovného práva, autorského práva, finančnej správy, umeleckých fondov a kolektívnej správy práv. Nielen študenti a absolventi umeleckých škôl, ale ani profesionáli nemajú dostatok informácií z tejto problematiky. Často sa nevedia orientovať v oblasti daní a odvodov, nevedia aká je pre nich optimálna forma výkonu práce, ako môžu podnikať a založiť si spoločnosť, ako postupovať pri vytvorení, predaji alebo interpretácií diela, pri organizovaní podujatia, alebo akú úlohu plnia kolektívni správcovia práv a umelecké fondy. Väčšinou čerpajú z rôznych zdrojov, dostanú sa k nim len sprostredkované informácie, ktoré nie vždy sú správne alebo sa spoľahnú na neodborných poradcov. Môže dochádzať aj k porušovaniu zákona, nakoľko pre niektorých je legálne riešenie komplikované.

Od marca do mája 2021 prebiehal prieskum v podobe emailom rozoslaného dotazníka medzi zástupcov kreatívneho priemyslu na základe autorom vytvorenej databázy z verejne dostupných údajov.
Databáza obsahovala kontakty z oblasti vzdelávania (základné umelecké školy, konzervatória, vysoké školy), hudby, divadla, filmu, tanca, architektúry a dizajnu, literatúry, výtvarného umenia, médií, produkcie, organizovania podujatí a remesiel.
Dotazník pred rozposlaním bol konzultovaný so špecialistom z call centra CrewNet realizujúceho prieskumy verejnej mienky a taktiež zamestnancami Súkromného

ISSN 2729-9031 ©Theatrica 2021-2026

konzervatória v Košiciach.
Takto vytvorený dotazník obsahoval otázky týkajúce sa bližšieho predstavenia respondentov – ich vek, kraj pôsobenia, najvyššie dosiahnuté vzdelanie, oblasť pôsobenia a forma zamestnania. Následne boli otázky rozdelené do tematických okruhov: pracovný pomer, zmluvy, kolektívna správa práv, financie, organizácie a podnikanie, dielo, organizovanie podujatia, fondy a granty a pre zjednodušenie si bolo možné vybrať vždy z rovnakých odpovedí (rozumiem problematike a som zorientovaný; rozumiem problematike, ale chcem sa dozvedieť viac; nerozumiem problematike a chcem sa dozvedieť viac; nezaujíma ma to; netýka sa ma to; nerozumiem otázke)

Ďalšie otázky sa respondentov pýtali na vedenie agendy – mzdovej a účtovnej a kto im robí daňové priznanie; ako komunikujú s úradmi a ďalšími štátnymi inštitúciami. Posledná otázka sa týkala formy výstupu projektu – Sprievodcu byrokraciou nielen pre umelca – ako by najradšej získali informácie k daným témam, tak aby to pre nich malo zmysel a bolo to funkčné. Respondenti si mohli vybrať aj viac možností. Na konci dotazníka bol priestor pre ich názor a vyjadrenie, čo si myslia, že nebolo zahrnuté a malo by byť súčasťou tém venujúcim sa v tomto projekte.

Výsledky výskumu

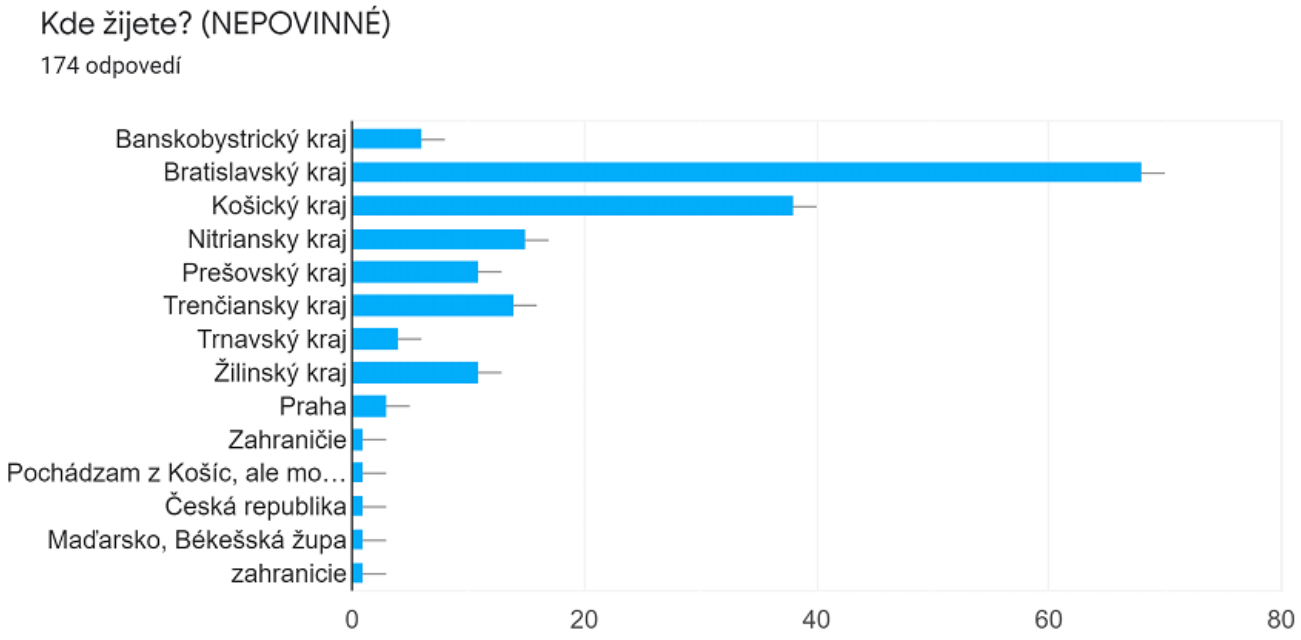
Celkovo bolo odoslaných 1461 emailov. Do prieskumu boli tiež prostredníctvom sociálnych sieti oslovení autorovi spolužiaci z VŠMU (cca 130 ľudí) a príspevok bol dvakrát zverejnený na facebookovej skupine Hudobná únia Slovenska s cca 9300 členmi a facebookovej stránke KADU.
Dotazník vyplnilo 176 respondentov.

O respondentoch

Kraj pôsobenia

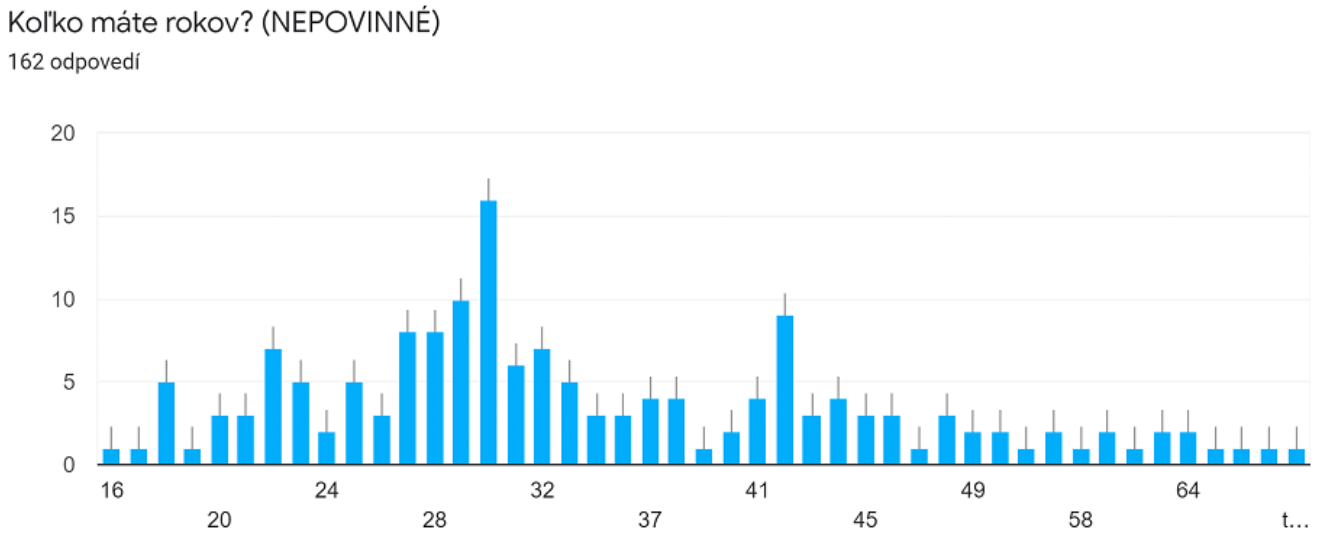
Najviac účastníkov prieskumu, ktorí uviedli kraj, v ktorom žijú, bolo z Bratislavského kraja – 39,1 % (68 respondentov), ostatné kraje boli zastúpené nasledovne: Košický – 21,8 % (38),

nasledoval Nitriansky – 8,6 % (15), Trenčiansky 8 % (14), Prešovský a Žilinský 6,3 % (11), Banskobystrický 3,4 % (6) a Trnavský 2,3 % (4).

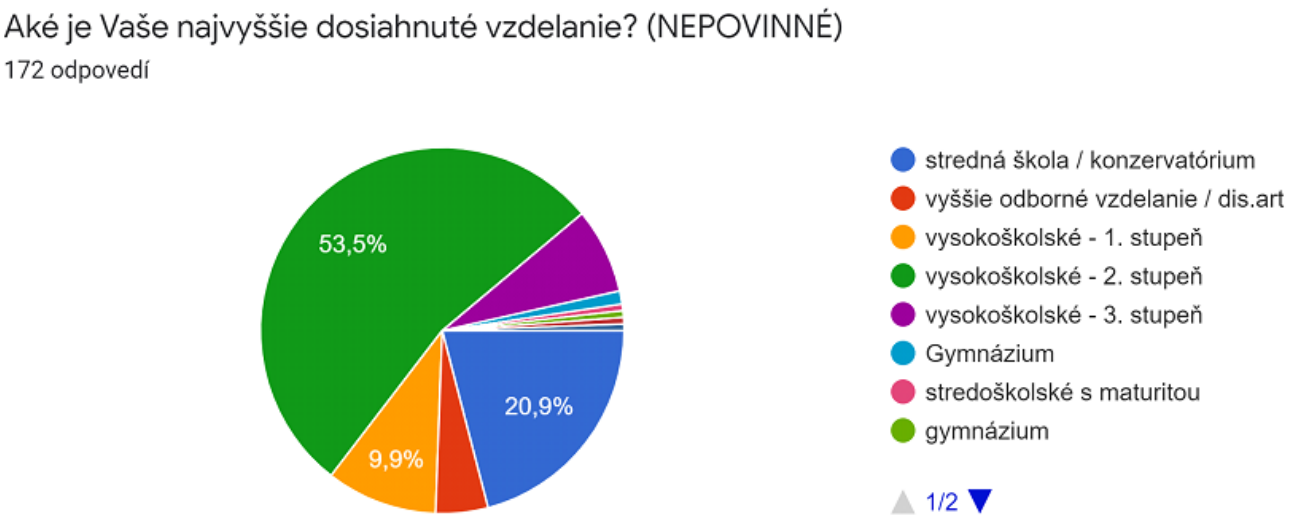
Vek respondentov

Priemerný vek účastníkov dotazníka bol 34,6 roka. Najviac odpovedí (16) bolo od respondentov vo veku 30 rokov. Takmer tretina (31,25%) respondentov bola vo veku 27-32 rokov. Je to spôsobené aj pravdepodobne vekom autora projektu (30 rokov). Najmladší účastník dotazníka mal 16 a najstarší 70 rokov.

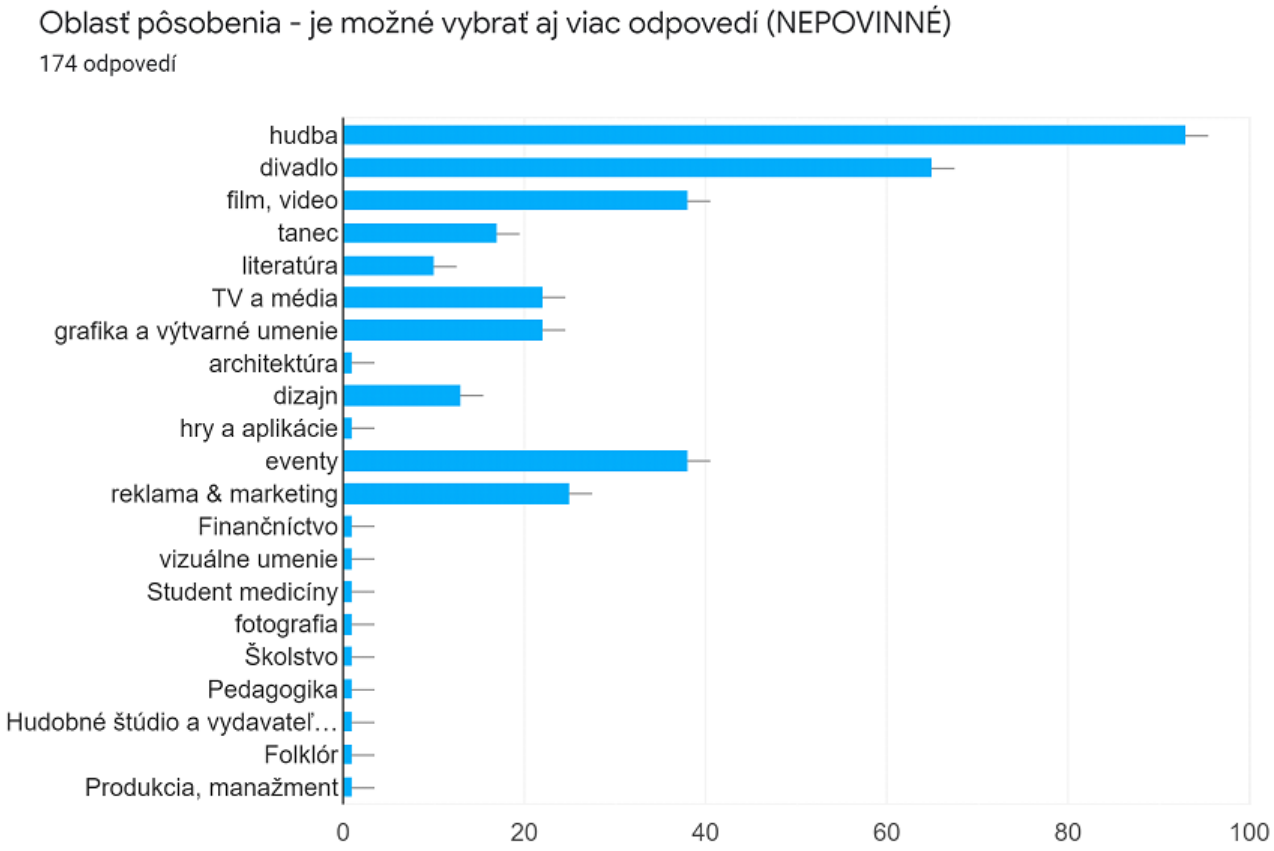
Najvyššie dosiahnuté vzdelanie?

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie uviedlo 172 respondentov, z nich 53,5 % má vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa, 24,3 % má stredoškolské, príp. konzervatórium, 9,9 % má vysokoškolské 1. stupňa, 7,6 % má vysokoškolské 3. stupňa, 4,7 % má vyššie odborné vzdelanie (aj ako dis.art.)

Oblasť pôsobenia

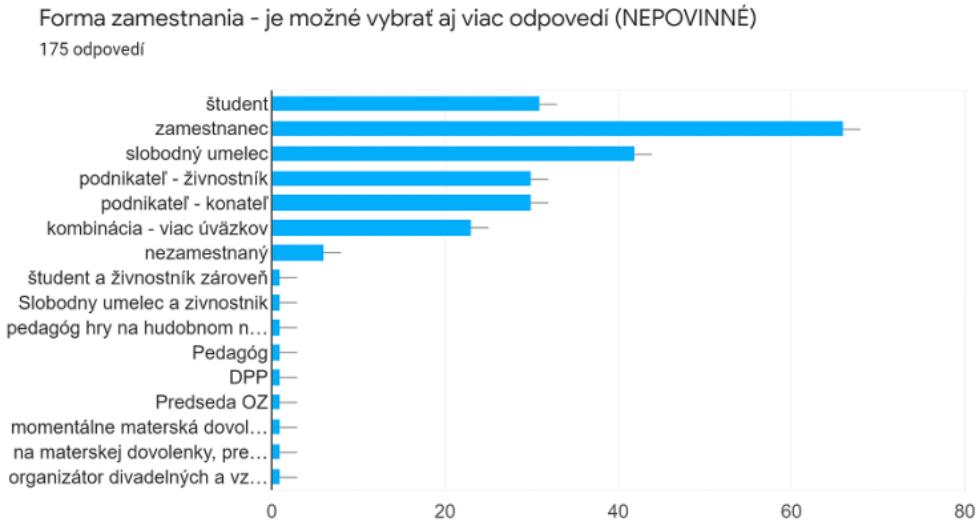
Bolo možné vybrať aj viac odpovedí. Odpovedalo 174 respondentov. Z nich 53,4 % sa venuje hudbe (17,81 % len hudbe), 37,4 % divadlu (8,62 % len divadlu); 21,8 % filmu a videu, 21,8 % eventom, 14,4 % pôsobí v reklame a marketingu, 12,5% TV a média, 12,6 % v grafike a výtvarnom umení, 9,8 % tancu, 7,5 % dizajnu 5,7 % literatúre. Architektúra; Hry a aplikácie; Finančníctvo; Vizuálne umenie; Študent medicíny; Fotografia; Školstvo; Pedagogika; Hudobné štúdio a vydavateľstvo; Folklór; Produkcia a manažment boli zastúpené po 0,6 %.

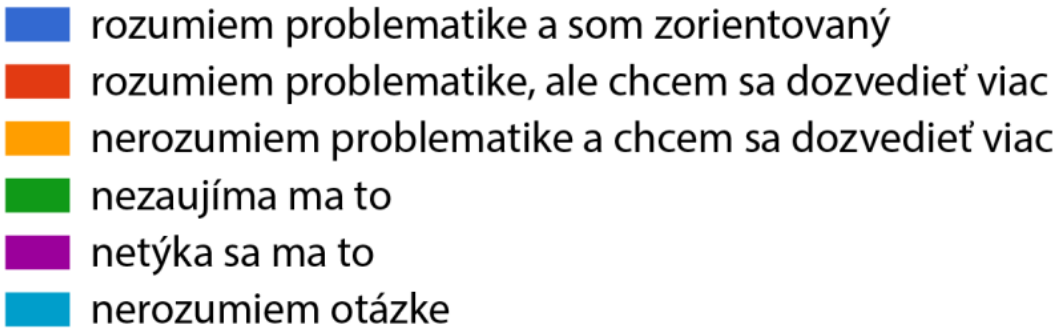
Forma zamestnania

Bolo možné vybrať aj viac odpovedí, príp. uviesť aj vlastnú odpoveď. Zo 175 odpovedí bolo 37,7 % respondentov zamestnaných, 35,4 % podnikateľov; 24 % slobodných umelcov, 18,3 % študentov, viac úväzkov malo 13,1 % a nezamestnaných bolo 3,4 %.

ISSN 2729-9031 ©Theatrica 2021-2026

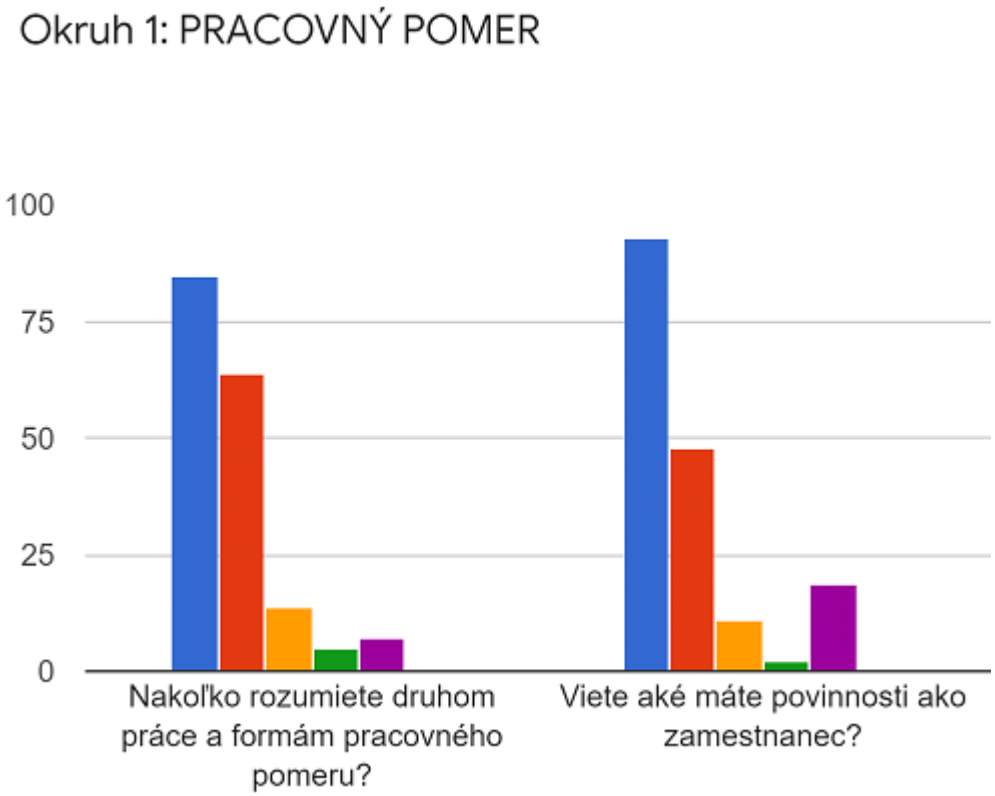
Tematické okruhy

Vysvetlivky

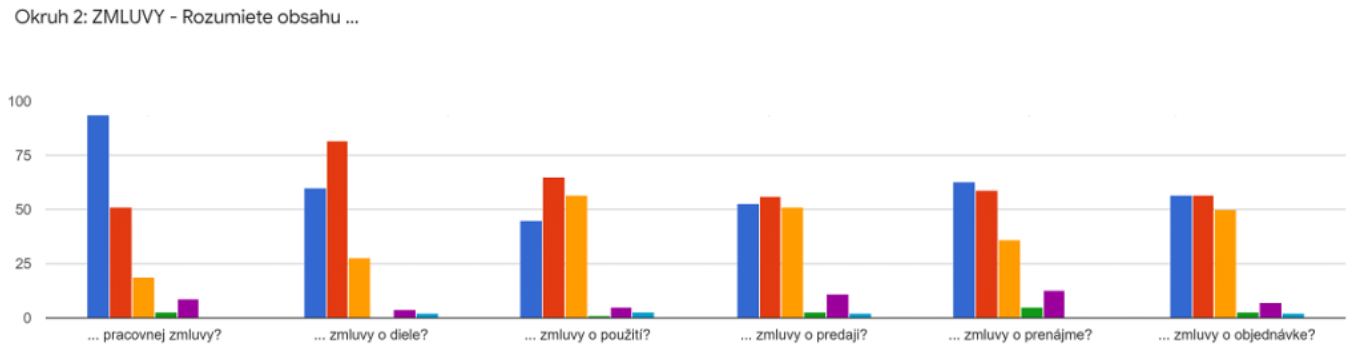
Pracovný pomer

Téme týkajúcej sa druhom práce a formám pracovného pomeru väčšina rozumie (84,6 %) a je zorientovaná (48,3 %), prípadne sa chce dozvedieť viac (44,31 %). Povinnostiam zamestnanca rozumie vyše 80 %, 33,52 % má záujem dozvedieť sa viac.

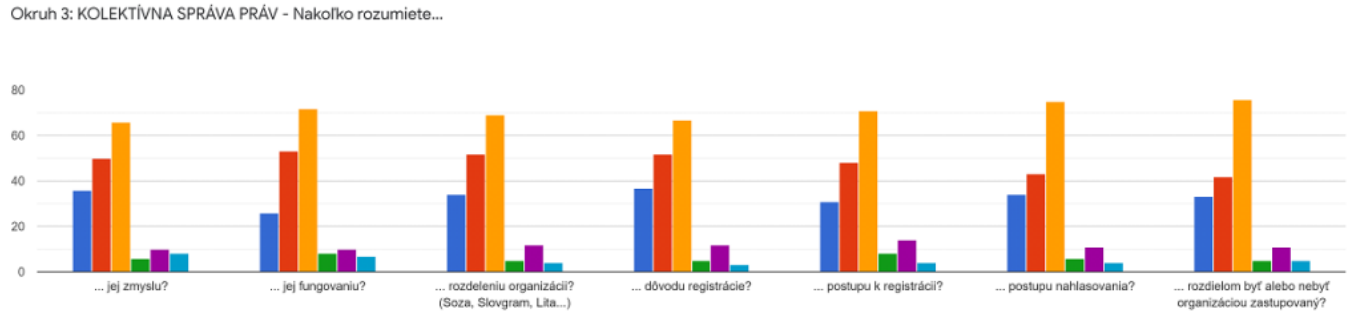
Zmluvy

Obsahu pracovnej zmluvy väčšina (53,4 %) rozumie a je zorientovaná. Priemerne 60,3 % sa chce dozvedieť viac k obsahu zmlúv o diele, použití, predaji, prenájme a objednávke.

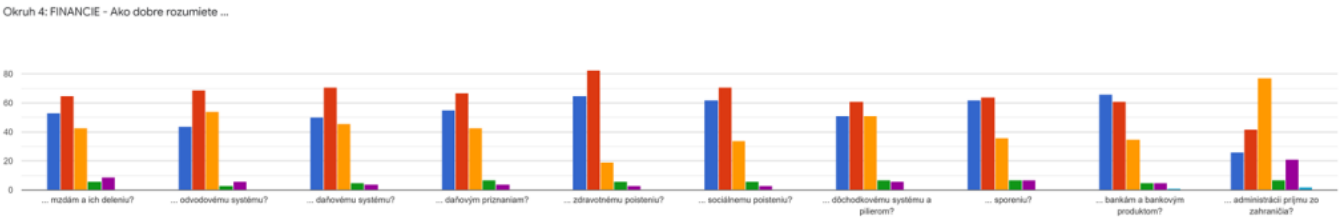
Kolektívna správa práv

Viac ako 40 % respondentov vôbec nerozumie problematike kolektívnej správe práv, ale majú záujem dozvedieť sa viac. Viac ako 27,6 % respondentov rozumie, ale chce sa dozvedieť viac. Celkovo tak viac ako 67,6 % má záujem dozvedieť sa viac. Tretina respondentov problematike rozumie a je zorientovaných.

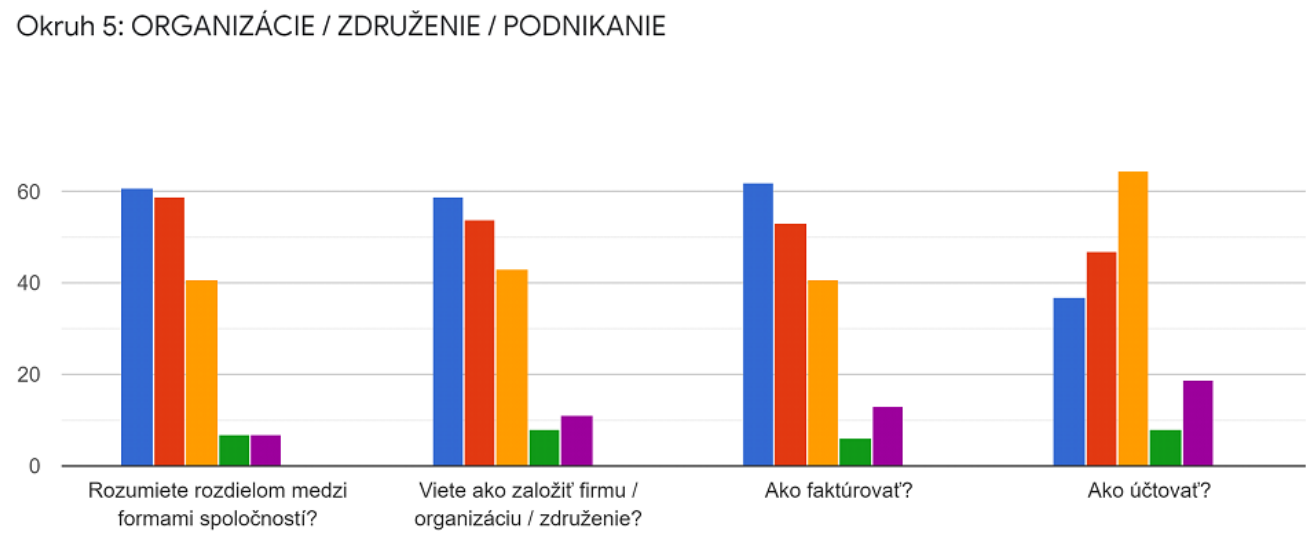
Financie

Problematike financií respondenti rozumejú (70,7 %) , ale chcú sa dozvedieť viac (61,61 %). Takmer štvrtina respondentov nerozumie problematike, ale chce sa dozvedieť viac (okrem zdravotnému poistenia, ktorému nerozumie len necelých 11 % respondentov). Necelé 4 % problematika vôbec nezaujíma. Administrácii príjmu zo zahraničia nerozumie 44 % a dozvedieť sa viac chce 67,61 %.

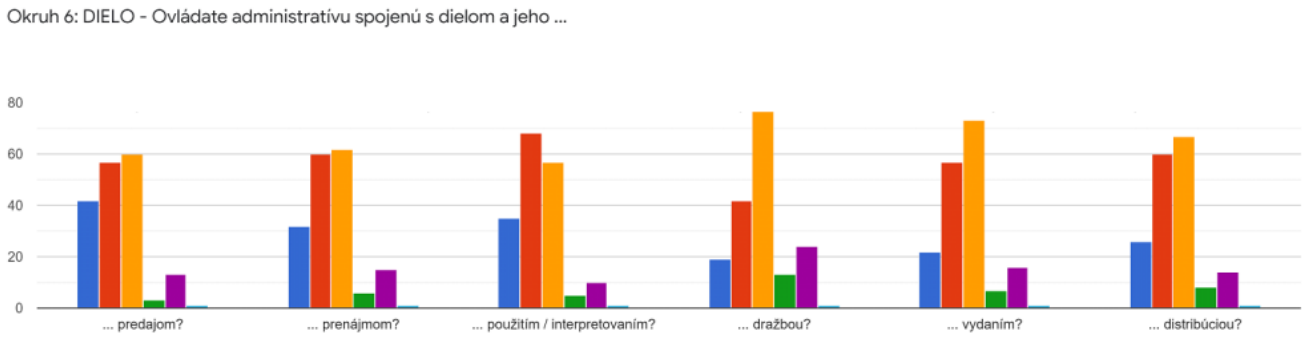
Organizácie a podnikanie

65,9 % respondentov rozumie a 55,11 % respondentov sa chce sa dozvedieť viac o rozdieloch medzi formami spoločností, ako založiť spoločnosť, či ako fakturovať. Takmer 37 % nerozumie ako účtovať a 63,63 % chce sa dozvedieť viac.

Dielo

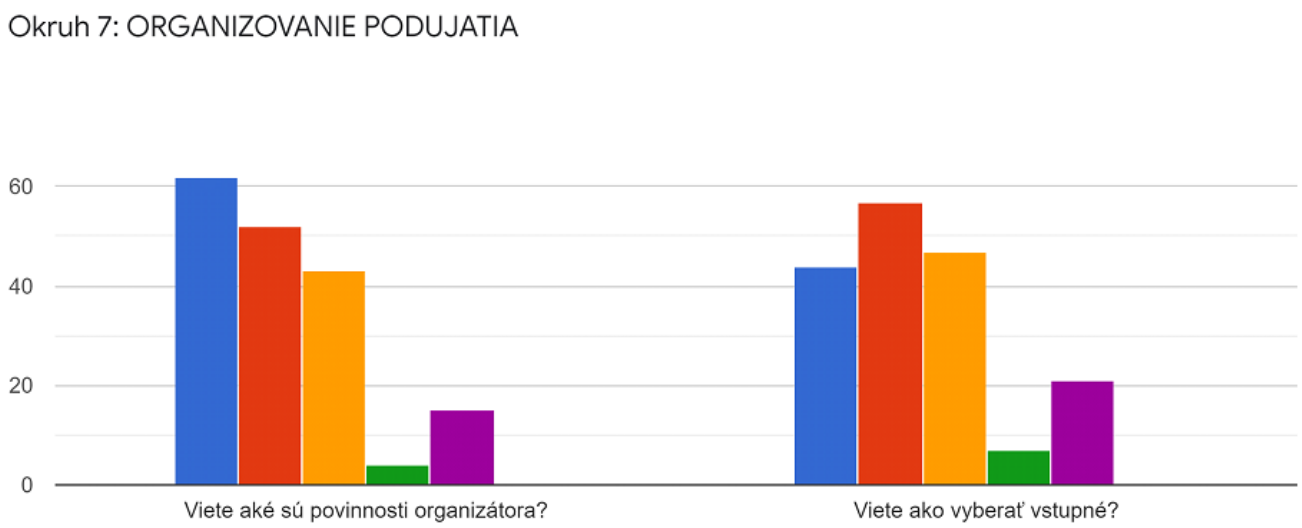
Väčšina respondentov (52,15 %) rozumie predaju, prenájmu, použitiu, vydaniu, či distribúcii diela. Záujem dozvedieť sa viac má 70,56 %. Problematike dražby väčšina nerozumie (43,75%) a záujem dozvedieť sa viac má 67,61 %. Celkovo vyše 70 % respondentov má záujem dozvedieť sa viac o problematike administratívy spojenej s dielom.

Organizovanie podujatia

Povinnostiam organizátora rozumie 64,77 %, nerozumie 24,43 %, a dozvedieť sa viac chce 53,97 %, plne zorientovaných je 35,22 %. Vyberaniu vstupnému rozumie 57,38 %,

nerozumie 26,7 %, dozvedieť sa viac chce 59,09 %.

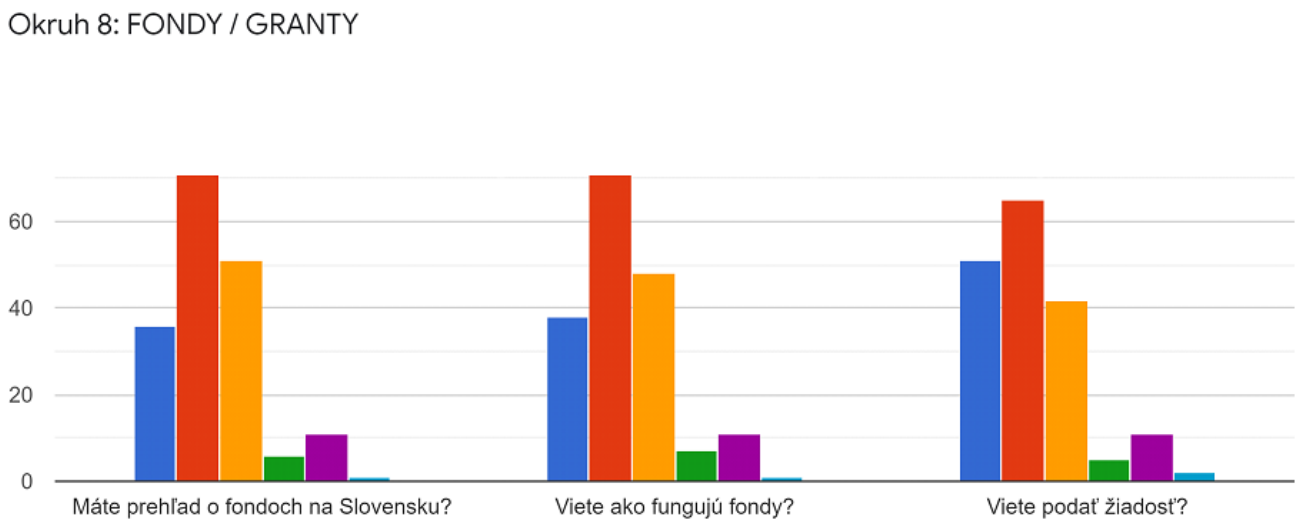

Fondy a granty

V problematike fondov na Slovensku je zorientovaných 20,45% , problematike rozumie 60,79 %, nerozumie 28,9 % a chce sa dozvedieť viac 69,31 %.

Vo fungovaní fondov je zorientovaných 21,59 %, rozumie 61,93 %, nerozumie 27,27 % a chce sa dozvedieť viac 67,61 %.

V grantových žiadostiach je zorientovaných 28,97 %, rozumie 65,9 % , nerozumie 23,86 %, chce sa dozvedieť viac 60,79 % respondentov.

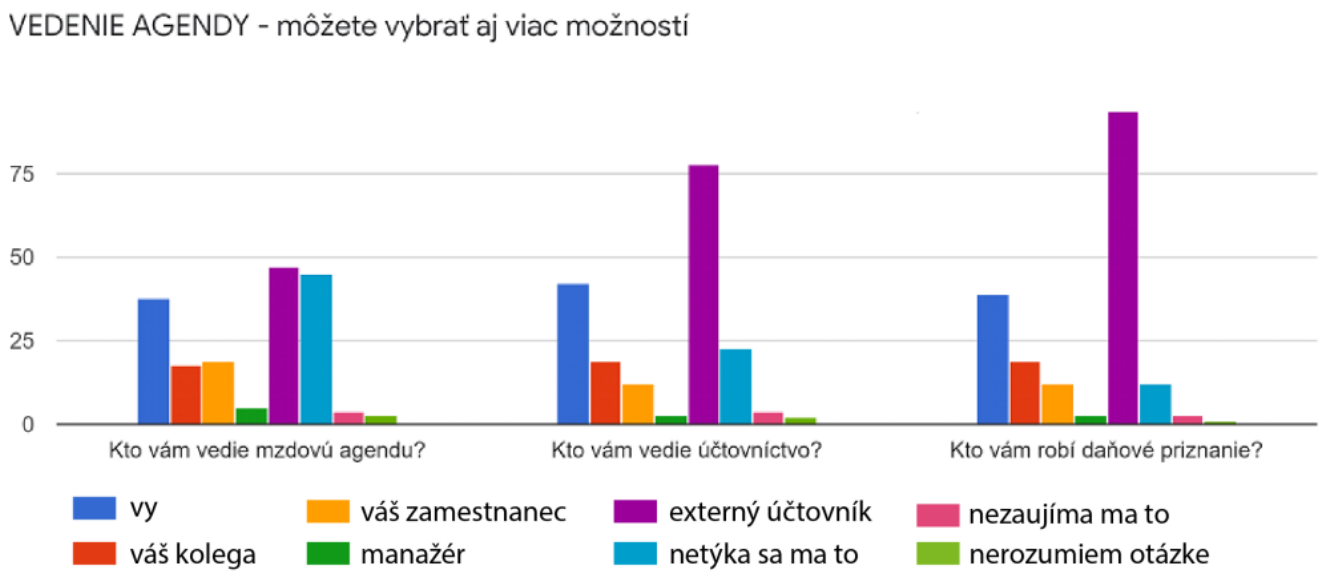

Vedenie agendy

Mzdovú agendu najčastejšie vedie externý účtovník 26,7 %, priamo respondent 21,59 %, zamestnanec 10,79 %, kolega 10,22 % . Netýka sa to 25,56 % respondentov.

Účtovníctvo vedie v 44,31 % prípadoch externý účtovník, v 23,86 % respondent, v 10,79 % kolega, v 6,8 % zamestnanec. 13 % sa to netýka.

Daňové priznania robia externí účtovníci (53,4 %) , respondenti (22,15 %) , kolegovia (10,79 %), zamestnanci (6,81 %). Netýka sa to 6,81 % respondentov.

Komunikácia so štátom

Elektronicky a vyhovuje mi to. 50,9 %

Elektronicky, ale nevyhovuje mi to. 7,4 %

Elektronicky, lebo musím, ale preferoval by som osobne/poštou a papierovo. 5,7 %

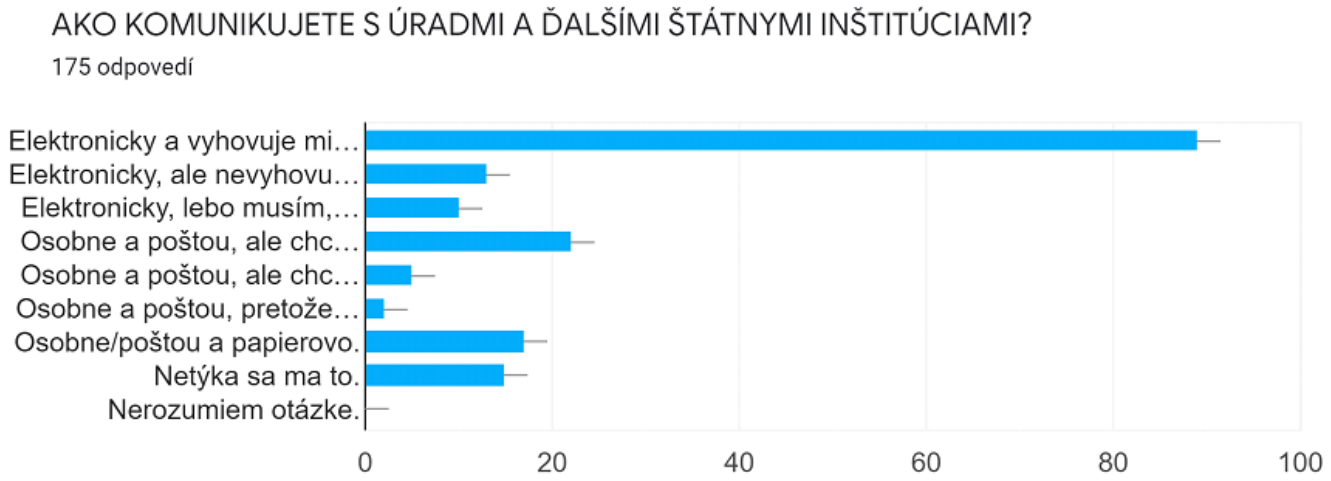
Osobne a poštou, ale chcel by som elektronicky, lenže je to komplikované. 12,6 %

Osobne a poštou, ale chcel by som elektronicky, ale vôbec tomu nerozumiem. 2,9 %

Osobne a poštou, pretože nedôverujem elektronicky.1,1 %

Osobne/poštou a papierovo. 9,7 %

Netýka sa ma to. 8,6 %

Forma výstupu

Najpreferovanejšia voľba formy výstupu projektu sú:

internetová stránka – 67,2 %,

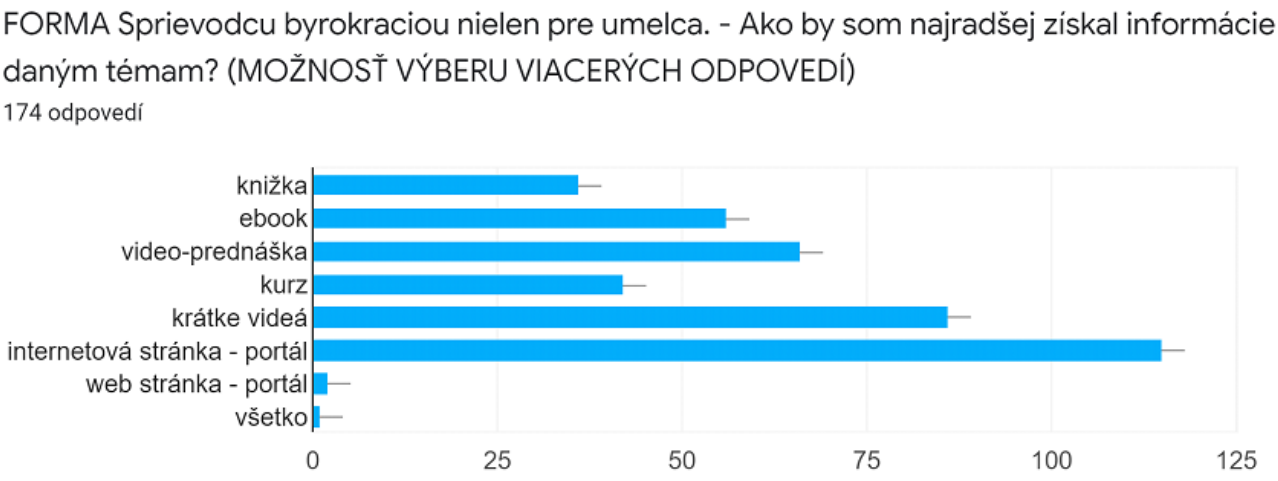
krátke videá – 49,4 %,

video-prednáška – 37,9 %,

ebook – 32 2 %,

kurz – 24,1 %

knižka – 20,7 %.

Priestor pre respondenta
Z odpovedí k témam, ktoré by tiež mali byť súčasťou projektu, je najväčší záujem dozvedieť sa viac o slobodnom umelcovi ako forme podnikania, o cenotvorbe za prácu a dielo, ako postupovať pri vydaní diela, či jeho zápise alebo ako funguje odmeňovanie kolektívnymi správcami práv.

Záver
Zapojením sa do dotazníka, položením otázok i napísaním príspevkov respondenti z oblasti kreatívneho priemyslu dali jasne najavo, že táto problematika ich zaujíma a chcú sa dozvedieť viac.
Cieľ prieskumu splnil očakávania, odhalil, čo „trápi“ respondentov a pomohol stanoviť prioritu spracovania jednotlivých tém.
Najväčšia neznalosť a následný záujem po rozšírení znalostí je z oblasti kolektívnej správy práv (nerozumie 40 %), účtovania (nerozumie 36,9 %), administratívy spojenej s dielom (nerozumie 37,5 %), grantov (nerozumie takmer 30 %), financií a organizácii podujatí (nerozumie vyše 25 %) a foriem podnikania (nerozumie takmer 24 %).
Kontinuálne počas roka prebiehala aj kompletizácia zdrojov a textových podkladov, nasledovať bude vypracovanie marketingovej stratégie a celkovej koncepcie projektu a konzultácie s odborníkmi.. Cieľ je realizovať samotný projekt v závislosti od výšky finančnej podpory.

Výskum z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.
Titulné foto: © Viktor Kanócz 2019